

การออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัย:
กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม ชุมชนวัดหิรัญรูจี เขตธนบุรี
**The Design of Contemporary Nylon Stocking Fabric for Interior Residence
Decoration: A Case Study of Community Enterprise of Silk Handicraft at
Wat Hirunruji Community in Thonburi District**

จุฬาลักษณ์ จารุจัตรัตน์¹ / วงศ์ทอง เขียนวงศ์² / รัชชก ปัญญาสุพัฒน์³

Julalak Jarujatarat / Vongthong Kienvong / Ratchanok Panyasupat

^{1,2} สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Industrial Design Program, Faculty of Science and Technology, Bansomdej Chaopraya Rajabhat University

³ สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Entrepreneurship Program, Faculty of Management Science, Bansomdej Chaopraya Rajabhat University

บทคัดย่อ

การประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าใยบัว เป็นศิลปะอีกแขนงหนึ่งที่มีความสวยงาม เช่น ดอกไม้
ตุ๊กตาและของชำร่วยต่าง ๆ งานประดิษฐ์จากผ้าใยบัว มีต้นทุนที่ไม่สูงและมีความสวยงามเกินมูลค่า
ของตัวผลิตภัณฑ์ กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมชุมชนวัดหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มที่
รวมตัวกันประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวและเป็นสินค้า OTOP ประจำชุมชน มีเป็นประโยชน์อย่าง
มากให้แก่คนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้ สามารถทำเป็นงานอดิเรกได้ โดยไม่มีผลกระทบต่องาน
ประจำ แต่การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวในชุมชนมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย และไม่
มีการประยุกต์ไปในรูปแบบอื่นๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ จะเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ งานประดิษฐ์ขนาด
เล็กใช้สำหรับตกแต่งต่างๆ และไม่เน้นทางด้านอรรถประโยชน์ใช้สอย ทางคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษา
เรื่องการออกแบบกล่องกระดาษหิ้วด้วยผ้าใยบัวกรณีศึกษากลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมชุมชนวัดหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการทำวิจัย คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพ
ปัญหาของผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวและประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายใน

ที่อยู่อาศัย และ 2) เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยของชุมชนกลุ่มอาชีพหิรัญรูจี
3) เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงผสมผสาน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือและศึกษาพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายด้วยเครื่องมือ แผนภูมิวิเคราะห์ผู้บริโภค ในการเป็นแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 รูปแบบ โดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงของกลุ่มวัยทำงานเพศหญิง อายุระหว่าง 25-40 ปี จำนวน 30 คน ในเขตที่พักอาศัยชุมชนเมือง พบว่า จากแบบประเมินหัวข้อด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์และความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัว จำนวน 11 ข้อ พบว่าโดยความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวที่มีคุณสมบัติความยืดหยุ่นของผ้าใยบัว ความสดใสของสีผ้า และการใช้งานที่เหมาะสม โดยค่าความเหมาะสมของผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาแล้วในสามอันดับแรก คือด้านรูปลักษณะของผลิตภัณฑ์ พบว่า รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ($\bar{X}=3.93$, $S.D.=0.62$) ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์ พบว่า รูปแบบเหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ใช้ภายในสำนักงาน ($\bar{X}=4.00$, $S.D.=0.58$) ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย พบว่า ผลงานการออกแบบสามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ ($\bar{X}=3.95$, $S.D.=0.79$) จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวสามารถออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวร่วมสมัยที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งสามารถนำไปผลิตภายในชุมชนเพื่อเสริมสร้างรายได้และเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนได้อย่างมีนัยสำคัญ

คำสำคัญ: ผ้าใยบัว, การตกแต่งภายใน, ที่อยู่อาศัย

Abstract

The invention of nylon stocking fabric products is a field of aesthetic art such as flowers, dolls and souvenirs. These products were low cost and exceed the value of the products. Silk Handicraft Group of Wat Hiranruji Community, Thonburi, Bangkok was a group that combined to invent One Tambon One Product (OTOP) from nylon stocking fabric which was very useful for making income for this community and they can work as hobby without affecting to the routine. However, the invention of the nylon stocking fabric product in this community had the same model and limited shape, and the community did not apply for different product. The most of

products were artificial flowers, small crafts for decorating and were not focus on utilities.

The researchers studied the design of napkin box by nylon stocking fabric, case study of Silk Handicraft Group of Wat Hiranruji community, Thonburi, Bangkok. The purposes of conducting research were: 1) to study and analyse conditions and problems of nylon stocking fabric product and apply with the contemporary style for interior residence decoration, and 2) to design and develop contemporary nylon stocking fabric product of Silk Handicraft Group, Wat Hiraruji, and 3) to evaluate satisfaction of target group with the product.

This research was a mixed - method research. The data were collected by questionnaires and study of target group's behavior with the Mood Board tools for concept and design for 3 patterns. The sample included 30 working-age females who were between 25-40 years old living in urban area. They were selected via purposive random sampling. The results revealed that the suitability of nylon stocking fabric product had flexibility, brightness of fabric and proper using. The target group were satisfied with the product as follows: Product characteristics were modern and unique ($\bar{X} = 3.93$, $SD = 0.62$), the function of product was suitable for using in the office ($\bar{X} = 4.00$, $SD = 0.58$), in the promotion of distribution, the product which was designed could be produced in the community ($\bar{X} = 3.95$, $SD = 0.79$). Based on this research, the entrepreneurs could design and develop the contemporary nylon stocking fabric products in order to meet the needs of target group's demand and produce products in the community for significantly increasing income and community identity.

Keywords: nylon stocking fabric, interior design, residence

บทนำ

หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นแนวคิดที่ต้องการให้แต่ละหมู่บ้านมีผลิตภัณฑ์หลัก 1 ประเภทเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบ ทรัพยากรของท้องถิ่น ลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นไปสู่เมืองใหญ่ เป็นการสร้างเศรษฐกิจชุมชนให้เกิดขึ้น เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 สินค้าชุมชนตามโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าที่ผลิตขึ้นเพื่อการจำหน่าย เป็นการสร้างรายได้ให้กับชุมชนและผู้ประกอบการ โดยมีจุดมุ่งหมายในการที่จะยกระดับสินค้าให้มีรูปแบบผลิตภัณฑ์หลายด้าน โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างรายได้และสามารถสร้างผลิตภัณฑ์และการสร้างงานเกิดขึ้นในชุมชน

ศิลปะประดิษฐ์จากผ้าใยบัวเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นการรวมกลุ่มอาชีพของผู้สูงอายุภายใต้วิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม ชุมชนวัดหิรัญบุรี เขตธนบุรี โดยมีหัวหน้ากลุ่ม คือ คุณรัชฎา ชัชวาลปรีชา ที่มีการนำผ้าใยบัว หรือ ถู๋น่อง มาประดิษฐ์เป็นดอกบัวบุชานิตต่างๆ เช่น บัวหลวง บัวสัตตบงกช บัวสัตตบรรณ โดยเน้นรูปแบบผลิตภัณฑ์เป็นการประดิษฐ์ดอกบัวบุชา ใช้สำหรับการถวายพระ และมีการประดิษฐ์เป็นแจ้มกัตต์ประดับหน้าอกในงานพิธีการสำคัญเท่านั้น ซึ่งสามารถจำหน่ายในเฉพาะกลุ่มเท่านั้น โดยมีรูปแบบไม่หลากหลาย แต่เนื่องจากผ้าใยบัวนั้นสามารถนำมาประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์อื่นๆ ได้หลายชนิด ไม่เพียงแต่ผลิตเป็นดอกบัวชนิดต่างๆ เพื่อการบูชาได้เพียงอย่างเดียวประกอบกับในปัจจุบันรูปแบบของการตกแต่งบ้านเพื่อความสวยงามและเพิ่มบรรยากาศของบ้านให้น่าอยู่ โดยการนำผลิตภัณฑ์เลียนแบบธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ประดับรูปแบบต่างๆ จากวัสดุต่างๆ อาทิ ดินปั้น วัสดุพอลิเมอร์ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีข้อดี คือ สามารถดูแลรักษาได้ง่าย มีอายุการใช้งานนาน มีรูปแบบที่หลากหลาย แต่สำหรับผลิตภัณฑ์ศิลปะประดิษฐ์จากผ้าใยบัวเพื่อการตกแต่งในชุมชนหิรัญบุรียังคงขาดเอกลักษณ์และอัตลักษณ์เฉพาะของท้องถิ่นที่เป็นจุดขายของผลิตภัณฑ์อันก่อให้เกิดมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชนและกลุ่มอาชีพที่มากขึ้น รวมทั้งการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนและเป็นการเผยแพร่ประสบการณ์และองค์ความรู้สู่ชุมชนอื่นๆ อีกด้วย (Wanichakorn, 2016)

ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง และสร้างความเข้มแข็งให้กับผู้ประกอบการชุมชนในโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในเขตธนบุรี ให้มีความเข้มแข็งในด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะนำความรู้ทางการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ตลอดจนทั้งแนวความคิดสร้างสรรค์ ศิลปะประดิษฐ์ผ้าใยบัว เพื่อการตกแต่งบ้าน

โดยมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน และมีความสำคัญต่อการเพิ่มพูนความรู้และทักษะในด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยมีเป้าหมายให้ผู้ผลิตสินค้า OTOP ในกลุ่มอาชีพหัตถกรรม สามารถนำความรู้ ทักษะ แนวความคิด ทฤษฎี ตลอดจนทั้งแนวทางปฏิบัติไปใช้ อีกทั้งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้า การสร้างอาชีพใหม่ เพื่อก่อประโยชน์ต่อบุคคล ครอบครัว จนถึงสังคม ให้มีความเป็นอยู่ที่ดี และเป็น การสร้างแนวคิดในลักษณะที่ยั่งยืนการต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อให้ได้ ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ มีจุดเด่น ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของชุมชน ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในท้องถิ่นให้ได้แพร่หลาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาของผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวและประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัย
2. เพื่อออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยของชุมชนกลุ่มอาชีพหัตถกรรม
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อกลุ่มเป้าหมาย

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ คณะผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ ดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

มุ่งศึกษารูปแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวชุมชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม ชุมชนวัด หัตถกรรมบุรี สำหรับใช้เป็นแนวทางในการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยที่ สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคในปัจจุบัน

2. ขอบเขตประชากร

คณะผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มวัย ทำงานทั้งเพศชายและเพศหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 25-40 ปี และกลุ่มตัวอย่างมีการคัดเลือกแบบ เฉพาะเจาะจงที่เป็นผู้ที่มีความสนใจใช้ผลิตภัณฑ์ตกแต่งบ้านและเป็นผู้ที่มีความยินยอมให้ข้อมูลใน การตอบแบบสอบถาม

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

คณะผู้วิจัยได้เลือกทำวิจัยในพื้นที่ของกลุ่มผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม ชุมชนวัดหิรัญรูจี เขตธนบุรี

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การลงพื้นที่ในการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วมในชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหิรัญรูจี จำนวน 10 คน

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินความพึงพอใจการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัยต่อกลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบปลายเปิดและแบบปลายปิด แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทางด้านการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ประโยชน์ใช้สอยเหมาะสมกับราคา มีความสะดวกสบายในการใช้งาน ด้านความงามทางด้านรูปแบบ ลวดลายบนวัสดุ มีรูปแบบตามสมัยนิยม รูปแบบมีความแปลกใหม่และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความทนทานต่อการใช้งาน

ส่วนที่ 3 ทิศนคติและข้อคิดเห็นทางด้านการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัย ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การแปลผลคะแนนดังต่อไปนี้ (Peungtien, 2000)

- ระดับคะแนน 4.50 – 5.00 หมายถึง มีความเหมาะสมดีมาก
- ระดับคะแนน 3.50 – 4.49 หมายถึง มีความเหมาะสมดี
- ระดับคะแนน 2.50 – 3.49 หมายถึง มีความเหมาะสมปานกลาง
- ระดับคะแนน 1.50 – 2.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อย
- ระดับคะแนน 1.00 – 1.49 หมายถึง มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

การทดสอบเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือการวิจัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา

ของแบบสอบถาม โดยใช้เทคนิคการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด (Index Item of Congruent : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องภายในทุกข้อมากกว่า 0.5

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีทางสถิติทางด้านข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานบริษัท และข้อมูลทางด้านการพัฒนาและการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้สถิติวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Average, $\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation, SD)

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยมีการกำหนดวิธีดำเนินการวิจัย การใช้เครื่องมือในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล เพื่อนำมาวิเคราะห์และปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. ศึกษาและค้นคว้าข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาวัสดุผ้าใยบัว
2. ศึกษาวัสดุผ้าใยบัวที่เป็นวัสดุหลักและวัสดุร่วม รวมทั้งแนวคิดในการออกแบบที่สอดคล้องกัน
3. ออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัย
4. ดำเนินการคัดเลือกรูปแบบที่น่าสนใจและมีความเหมาะสมและทำแบบจำลอง 3 มิติ เพื่อจัดทำต้นแบบ
5. ศึกษาความพึงพอใจของรูปแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัย
6. เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล
7. สร้างต้นแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัย
8. นำต้นแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัยไปเผยแพร่ให้กับกลุ่มเป้าหมายชมรมวัดหิรัญรุจี และผู้ที่สนใจ รวมทั้งการจัดสิทธิบัตรเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ผลการวิจัย

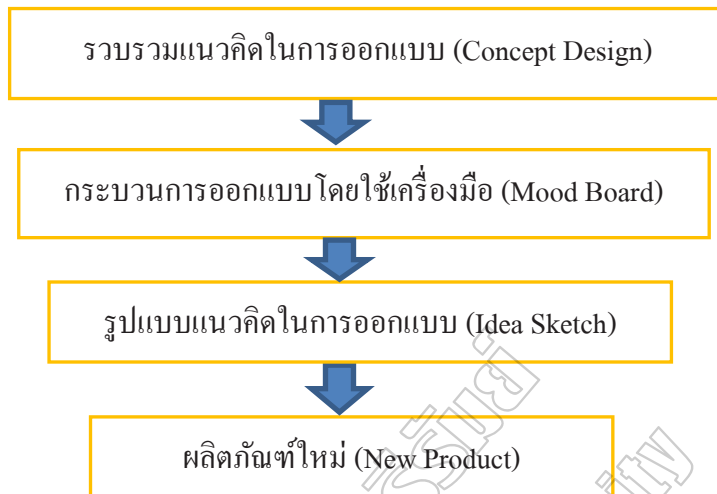
1. การศึกษาภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวของวิสาหกิจชุมชนชนกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหม ชุมชนวัดหิรัญรูจี เขตธนบุรีในการประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวร่วมสมัยเพื่อการตกแต่งภายในที่อยู่อาศัยกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมชุมชนวัดหิรัญรูจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ มีการก่อตั้งกลุ่มมาเป็นเวลา 6 ปี เริ่มต้นตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2553 บุคคลผู้ก่อตั้งกลุ่มขึ้นมาวันนี้คือ คุณรัชดา ชัชวาลย์ปรีชา สมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ในวันนี้จะเป็นผู้สูงอายุภายในชุมชน ซึ่งเป็นรายได้เสริมให้กับผู้สูงอายุภายในชุมชน ทางกลุ่มอาชีพได้มีการเดินสายสอนตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นการส่งต่อความรู้ให้แก่หลายชุมชน ผลิตภัณฑ์เดิมที่ผลิตมีทั้งหมด ได้แก่ ดอกไม้ประดิษฐ์จากใยบัว ดอกบัวบูชาจากผ้าใยบัว เข็มกลัดดอกไม้ตามวันเทศกาลต่างๆ ดังภาพที่ 3 โดยผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมามีจำหน่ายส่วนใหญ่ในวันนี้จะมีแค่รูปแบบดอกไม้ ใช้เพื่อความสวยงาม แต่ยังไม่มียุติภัณฑ์ที่เพิ่มความหลากหลายทางด้านการใช้สอยในการใช้งานที่มากขึ้น ซึ่งจะทำให้ผลิตภัณฑ์มีมูลค่าเพิ่มและทำรายได้ให้กับชุมชนมากขึ้น รูปแบบการผลิตที่พบเป็นวิธีการใช้ลวดขึ้นรูปและใช้ผ้าใยบัวครอบให้เกิดสีสันซึ่งใช้ลวดและผ้าใยบัวเป็นวัสดุหลักในการผลิต

ภาพที่ 1: ผลิตภัณฑ์ชุมชนจากผ้าใยบัว (Jarujutarat, 2560)

2. การวิเคราะห์เพื่อการกำหนดขั้นตอนในการสร้างแนวคิดเพื่อใช้ในการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2: กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Soodsunk, 2005)

2.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์โดยการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้บริโภคโดยการแสดงลักษณะของผู้บริโภคในเครื่องมือ Mood Board ของกลุ่มผู้บริโภคช่วงอายุ 25-40 ปีในภาพที่ 3 และรูปแบบแนวคิดในการออกแบบ 3 รูปแบบผลิตภัณฑ์และหลังจากนั้นจะเป็นขั้นตอนในการเสนอแนวความคิดในการออกแบบไปยังผลิตภัณฑ์ใหม่

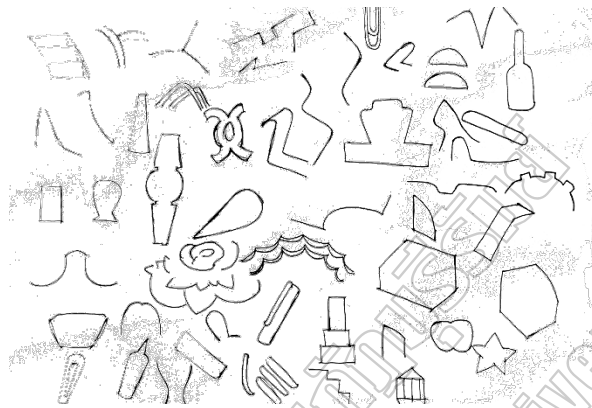

Mood Board

ภาพที่ 3: เครื่องมือ Mood Board ของกลุ่มผู้บริโภคช่วงอายุ 25-40 ปี (Jarujatarat, 2560)

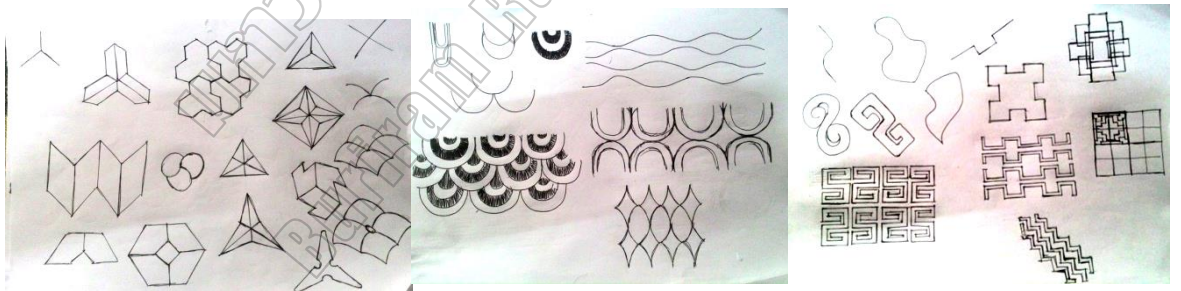
จากการที่ได้ศึกษาพฤติกรรมผู้บริโภค คณะผู้วิจัยได้ทำการถอดรูปร่างรูปทรงจาก Mood board ตามลำดับ

1) ร่างภาพจากรหัสภาพ หาแนวคิดเบื้องต้นด้วยการถอดรูปร่าง รูปทรง จากลายเส้นภายนอกวัตถุ ดังภาพที่ 4

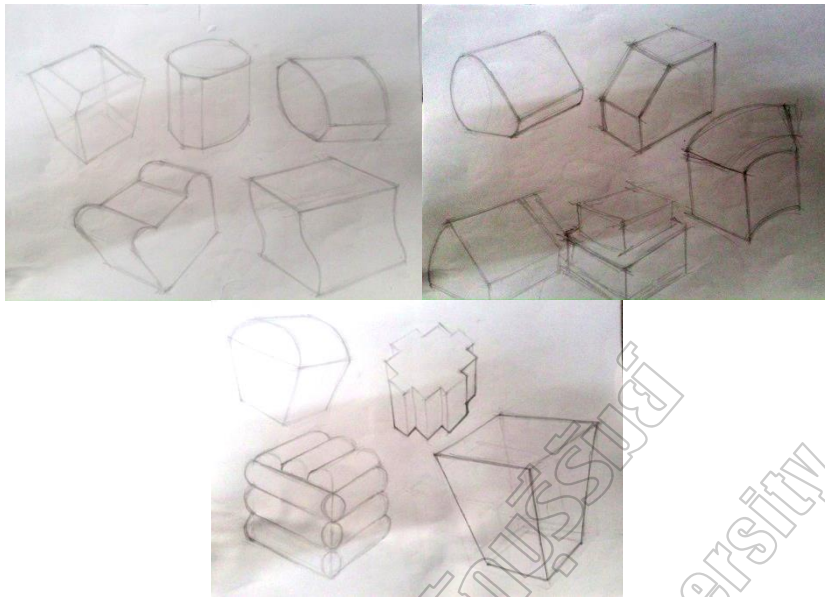
ภาพที่ 4: การถอดรูปร่างรูปทรงเบื้องต้นจาก Mood Board (Jarujutarat, 2560)

2) สร้างแนวคิด 2 มิติ ด้วยการผสมผสานรูปร่าง รูปทรงจาก ภาพที่ 6 เพื่อหารูปร่าง รูปทรงที่เหมาะสมที่สุดมาใช้เป็นแบบต้นแบบในการออกแบบ ดังภาพที่ 5

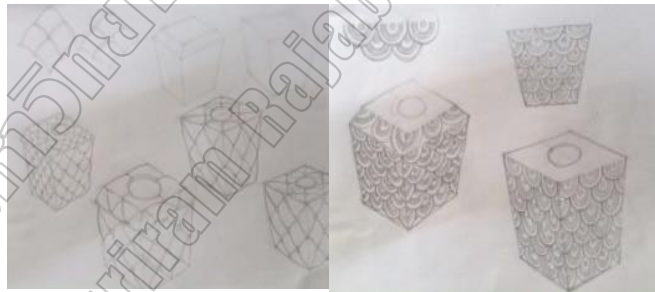
ภาพที่ 5: การ Sketch 2 มิติ (2D) (Jarujutarat, 2560)

3) สร้างรูปแบบ 3 มิติ ทำการสร้างรูปแบบ รูปทรง 2 มิติ ด้วยการวาดภาพเป็นแบบร่าง 3 มิติเพื่อวิเคราะห์รูปแบบ และรูปทรง ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6: การ Sketch แบบ 3 มิติ (3D) (Jarujatarat, 2560)

4) ออกแบบขั้นสุดท้าย จากนั้นคณะผู้วิจัยเลือกภาพ Sketch แบบ 3 มิติที่ได้ทำการออกแบบมาผสมผสานเข้ากับลวดลายที่ได้ออกแบบมาจากการถอดลายและสร้างรูปแบบผลิตภัณฑ์ ดังภาพที่ 7-8

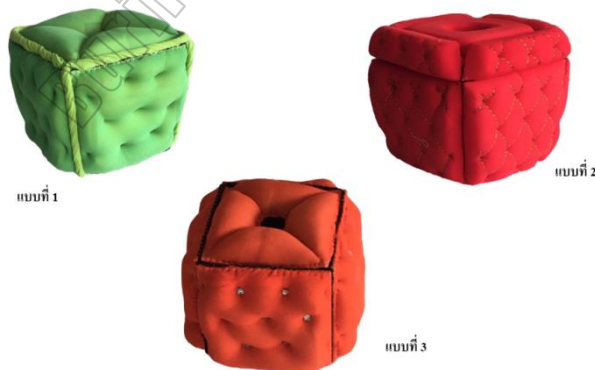
ภาพที่ 7: การนำแบบที่ถอดออกมาจาก Mood Board มาผสมเข้าด้วยกัน (Jarujatarat, 2560)

ภาพที่ 8: รูปภาพของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการพัฒนารูปแบบ (Jarujutarat, 2560)

1. การประเมินรูปแบบผลิตภัณฑ์และต้นแบบผลิตภัณฑ์

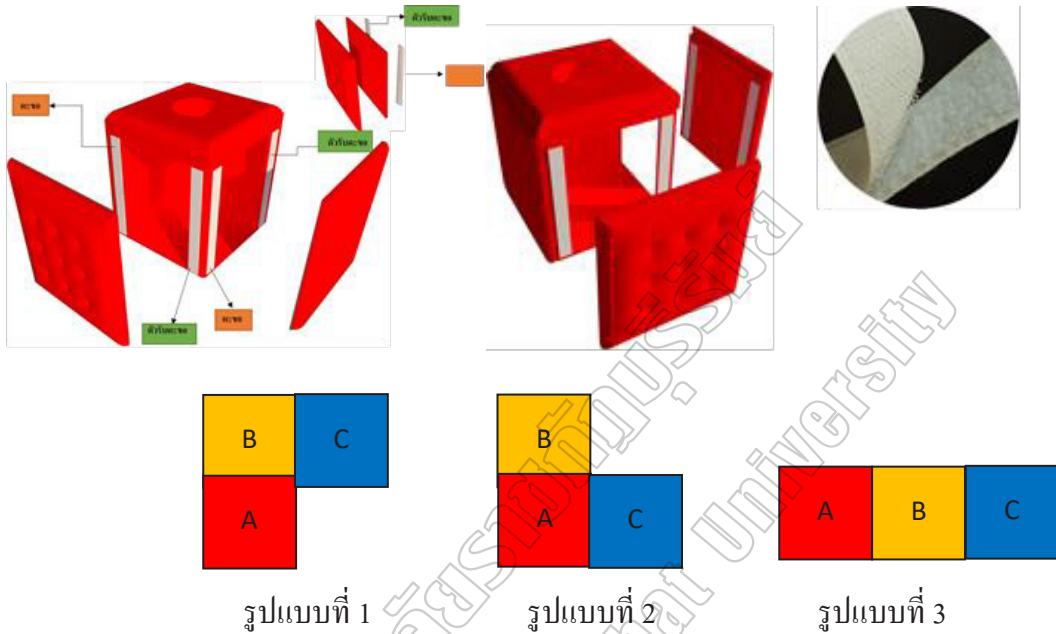
จากข้างต้นคณะผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบที่มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ออกมา 3 รูปแบบ (ภาพที่ 9) สร้างเป็นต้นแบบเพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของกระบวนการผลิต และทำการประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินเรียงตามลำดับ คือ แบบที่ 1 $\bar{X}=3.67$ แบบที่ 2 $\bar{X}=3.67$ แบบที่ 3 $\bar{X}=3.71$ สรุปได้ว่าผลิตภัณฑ์แบบที่ 3 เป็นผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่สุดต่อการนำมาศึกษาและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากผลการประเมินคณะผู้วิจัยพบว่าผู้บริโภคยังมีข้อเสนอแนะด้านรูปแบบที่มีความแตกต่างจากเดิมมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะรูปแบบการใช้งานที่ไม่จำเจ

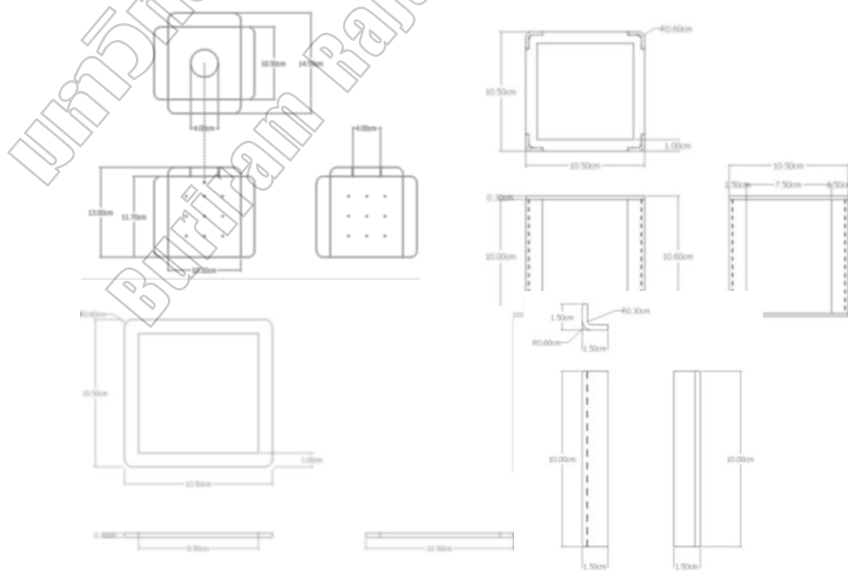
ภาพที่ 9: ต้นแบบผลิตภัณฑ์ประเมินเพื่อหารูปแบบที่ผู้บริโภคชอบที่สุด (Jarujutarat, 2560)

2. ประเมินต้นแบบผลิตภัณฑ์

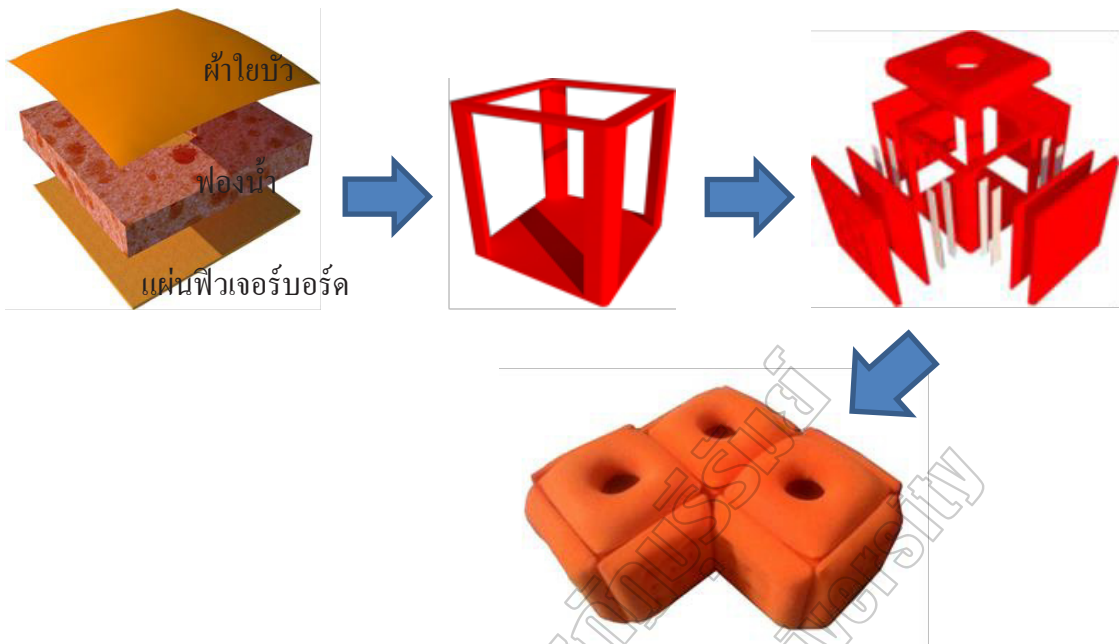
คณะผู้วิจัยทำการกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์ตามข้อเสนอแนะของผู้บริโภคด้วยการกำหนดรูปแบบของผลิตภัณฑ์ที่สามารถเปลี่ยนรูปแบบได้ ดังภาพที่ 10-12

ภาพที่ 10: รูปแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบและแนวทางการจัดเรียงผลิตภัณฑ์ (Jarujutarat, 2560)

ภาพที่ 11: ภาพฉายของผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัว (Jarujutarat, 2560)

ภาพที่ 12: ผลิตภัณฑ์ฟ้ายิปซัม (Jarujutarat, 2560)

การพิจารณาเกี่ยวกับสัดส่วนของผลิตภัณฑ์กับหน้าที่การใช้งานและอ้างอิงขนาดมาตรฐานในภาพที่

ภาพที่ 13: สัดส่วนผลิตภัณฑ์กระดาษทิชชูจากฟ้ายิปซัม (Jarujutarat, 2560)

จากการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และความเหมาะสมต่อผลิตภัณฑ์จากฟ้ายิปซัม กับ 11 หัวข้อและแบ่งทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านรูปลักษณะผลิตภัณฑ์ ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์และด้านการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ ประเมินด้วยค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่มีคะแนนมากที่สุดในแต่ละด้านพบว่า 1) ด้านรูปลักษณะของผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ($\bar{X}$ =3.93, S.D.=0.62) 2) ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์ พบว่า รูปแบบเหมาะสมเป็น

ผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในสำนักงาน ($\bar{X} = 4.00$, S.D.= 0.58) และ 3) ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย พบว่าผลงานการออกแบบสามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้ ($\bar{X} = 3.95$, S.D.=0.79)

อภิปรายผล

จากการศึกษาการผลิตกล่องกระดาษทิชชูด้วยผ้าใยบัว มีการวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมชุมชนวัดหิรัญรุจี เขตธนบุรี กรุงเทพฯ ถึงปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ของกลุ่มอาชีพเนื่องจากภายในกลุ่มอาชีพยังไม่มีผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มอยู่ จึงมีการนำเอาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับดอกไม้ผ้าใยบัวและผลิตภัณฑ์อื่นๆของกลุ่มอาชีพมาวิเคราะห์ และหาข้อมูลเกี่ยวกับชนิดของผ้าใยบัว เพื่อศึกษาเพิ่มเติมและนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชูจากผ้าใยบัวซึ่งได้เลือกใช้ผ้าใยบัวเบอร์ 6 และเบอร์ 6.6 เพราะผ้าใยบัวเบอร์นี้มีความยืดหยุ่นสูงที่สุด และสามารถนำไปใช้ในงานประดิษฐ์กล่องกระดาษทิชชูได้ดี เนื่องจากต้องนำผ้าใยบัวยึดสำหรับการห่อหุ้มตัววัสดุที่ใช้ในการผลิตและได้เลือกผลิตภัณฑ์ที่ใช้ภายในที่อยู่อาศัย คือ กล่องกระดาษทิชชูเพื่อให้ตัววัสดุผ้าใยบัวมีประโยชน์กับตัวผลิตภัณฑ์มากที่สุด ด้านกระดาษทิชชูแบบม้วนมีขนาด 9 x 9.5 เซนติเมตร เป็นขนาดที่ใช้ในการตัดสินใจในการเลือกขนาดของกล่องกระดาษทิชชู ซึ่งเป็นขนาดที่ทำออกมานั้นเป็น 12 x 14 เซนติเมตร ด้านการออกแบบได้คำนึงถึงกลุ่มเป้าหมายเป็นอันดับแรก เนื่องจากต้องการให้ผลิตภัณฑ์ออกมาเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด โดยดูจากพฤติกรรมของผู้บริโภค ที่มีต่อผลิตภัณฑ์ตัวอย่าง โดยการทำแบบสอบถามและนำผลสรุปจากแบบสอบถามมาทำเป็นผลิตภัณฑ์จริง (Boonvong, 1999)

สรุปผล

1. กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมชุมชนวัดหิรัญรุจี เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร เป็นกลุ่มที่รวมตัวกันประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวและได้เป็นสินค้า OTOP ประจำชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมากให้แก่คนในชุมชน ทำให้ชุมชนมีรายได้ และเป็นงานที่สามารถทำเป็นงานอดิเรกได้ โดยไม่มีผลกระทบต่องานประจำ แต่การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัวในชุมชนมีรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่หลากหลาย และไม่มีการประยุกต์ไปในรูปแบบอื่น ๆ ซึ่งผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่ จะเป็นดอกไม้ประดิษฐ์ งานประดิษฐ์ขนาดเล็กใช้สำหรับตกแต่งต่างๆ และไม่เน้นทางด้านอรรถประโยชน์ใช้สอยทางคณะผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่องการออกแบบกล่องกระดาษทิชชูด้วยผ้าใยบัว ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่

และสามารถนำต้นแบบผลิตได้จริงในระดับชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Siritorn, 2013) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการกลุ่มอาชีพประดิษฐ์อิสระจากผ้าใยบัว โครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2. การศึกษาค้นคว้ามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลของผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัว

กระบวนการผลิตดอกไม้ประดิษฐ์ของชุมชนและการนำมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ เพื่อแนวทางการออกแบบและพัฒนาตัวบรรจุภัณฑ์กล่องกระดาษทิชชูเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับบรรจุภัณฑ์ โดยการศึกษาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความรู้ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผ้าใยบัว และบรรจุภัณฑ์กระดาษทิชชู ในลักษณะต่างๆ จากผู้ที่ใช้งาน โดยวิธีการสัมภาษณ์ การตอบแบบสอบถาม สังเกตการณ์ ทดสอบ และการทดลองนำวัสดุมาประยุกต์ใช้งานร่วมกับตัวบรรจุภัณฑ์ เพื่อวิเคราะห์เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์จากวัสดุผ้าใยบัวและบรรจุภัณฑ์กระดาษทิชชู กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้หญิงช่วงอายุ 25-35 ปี จำนวน 30 คนที่พักอาศัยในคอนโดมิเนียมรอบชุมชนวัดหิรัญบุรี เขตธนบุรี ซึ่งกลุ่มคนวัยนี้มีถือเป็นกลุ่มคนกลุ่มใหญ่ในสังคมที่มีพฤติกรรมของตัวเองอย่างเด่นชัด เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลต่อเพื่อนร่วมงาน กลุ่มบุคคลนี้จะเริ่มซื้อของเพื่อการประดับตกแต่งภายในที่อาศัย (Soodsunk, 2005)

การศึกษาข้อมูลผ้าใยบัว สรุปได้ว่า ผ้าใยบัวหรือผ้าเซอร์รี่ลอน ผลิตจากผ้าไนลอน 6 ไนลอน 6.6 ซึ่งมีความเหนียว การยืดหยุ่นและการยืดออกได้ในลอนเป็นเส้นใยที่มีการยืดหยุ่นดีมาก เช่น ถ้ายืดออก 8 เปอร์เซ็นต์ จะหดกลับได้ 100 เปอร์เซ็นต์ ถ้ายืดออก 16 เปอร์เซ็นต์ จะหดกลับได้ 91 เปอร์เซ็นต์ และไนลอนสามารถยืดตัว ได้มากถึง 22 เปอร์เซ็นต์ ก่อนถึงจุดขาด คุณสมบัตินี้มีประโยชน์ในงานที่ต้องการความยืดหยุ่น ซึ่งเหมาะกับการนำมาทำผ้าใยบัวที่มีทั้งการดึงและการยืด ก่อนนำมาประดิษฐ์ และเป็นที่ยอมรับในงานหัตถกรรมดอกไม้ประดิษฐ์และกล่องทิชชูจากผ้าใยบัว

3. จากการประเมินความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์และความเหมาะสมต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าใยบัว ใน 3 ด้าน คือ 1) ด้านรูปปลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบผลิตภัณฑ์มีความแปลกใหม่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว 2) ด้านการใช้งานผลิตภัณฑ์ มีรูปแบบเหมาะสมเป็นผลิตภัณฑ์ใช้ภายในสำนักงาน และ 3) ด้านส่งเสริมการจัดจำหน่าย ผลงานการออกแบบสามารถนำไปผลิตในระดับชุมชนได้

4. แนวทางการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต้องคำนึงในเรื่องของการตอบสนองความต้องการ

อีกทั้ง ความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคสูงสุด สัดส่วนมนุษย์ พฤติกรรม การใช้งานของผู้บริโภค โดยต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการตลาด ศิลปะ การออกแบบ และกระบวนการผลิต ซึ่งสิ่งที่ทำให้เกิดแนวทางและเงื่อนไขการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด สอดคล้องกับความเป็นไปได้ในการผลิตให้เกิดประโยชน์ที่ได้รับ มีองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ 1) การวิจัยข้อมูลทางการตลาดที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยข้อมูลด้านพฤติกรรมผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย ผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคต้องการ ผลิตภัณฑ์เดิมของผู้ผลิต ผลิตภัณฑ์ของคู่แข่ง โอกาสทางการตลาดที่เหมาะสม ตำแหน่งผลิตภัณฑ์ในการทำตลาดซึ่งหมายถึงการสร้างจุดเด่นเฉพาะของผลิตภัณฑ์ที่จะสร้างภาพพจน์ให้ผู้ซื้อยอมรับและจดจำ 2) การวิจัยข้อมูลด้านวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ ประกอบด้วยข้อมูลด้านความเหมาะสมของกระบวนการผลิตกับผลิตภัณฑ์เดิม เงื่อนไขของกระบวนการผลิตที่เกี่ยวข้อง และเงื่อนไขของวัสดุที่มีผลต่อการลงทุนและกระบวนการผลิต

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัวไม่มีความคงทนต่อสภาพแวดล้อม แดด ฝน ความชื้น จึงไม่ควรนำไปใช้งานกลางแจ้ง
2. ควรมีการวางแผนขั้นตอนการผลิต เนื่องจากมีหลายขั้นตอน รวมไปถึงขั้นตอนการเย็บ จึงทำให้การผลิตเกิดความล่าช้า
3. เกิดปัญหาในการเลือกสีของผ้าใยบัว เนื่องจากร้านที่จัดหาวัสดุผ้าใยมาทำ มีวัสดุไม่พอ จึงต้องเปลี่ยนร้านในการซื้อ และทำให้การเลือกสีต้องดูเบอร์ของสีนั้นๆมาให้ถูกต้อง เพื่อให้สีที่ซื้อไปเหมือนกัน

เอกสารอ้างอิง

- จุฬาลักษณ์ จารุจฑารัตน์. (ผู้ถ่ายภาพ). (2560). กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ผ้าใยบัว [ภาพถ่าย].
กรุงเทพฯ: สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จ
เจ้าพระยา.
- ธีรยุทธ พึ่งเที่ยร. (2543). *สถิติเบื้องต้นและการวิจัย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นวนน้อย บุญวงศ์. (2542). *หลักการออกแบบ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรัช สุดสังข์. (2548). *ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- _____. (2548). *การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สมศักดิ์ ศิริธร. (2556). *การบริหารจัดการกลุ่มอาชีพประดิษฐ์อิสระจากผ้าใยบัว โครงการหนึ่งตำบล
หนึ่งผลิตภัณฑ์ อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี (รายงานผลการวิจัย)*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อรัญ วาณิชกร. (2559). *การออกแบบผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. (1970). *Determinining Sample Size for Research
Activities. Educational and Psychological Measurement*. v. 30, pp. 607-610.

Translated Thai References

- Boonvong, N. (1999). *Design principle*. Bangkok: Chulalongkorn University Press . [in Thai]
- Jarujutarat, J. (Photographer). (2017). *Design Process of Nylon Stocking Fabric [image]*.
Bangkok: Department of industrial Design, Bansomdej Chaopraya Rajabhat University.
- Peungtien, T. (2000). *Basic statistics and research*. Bangkok: Odeonstore. [in Thai]
- Siritorn, S. (2013). *Management of the independent craft profession of nylon stocking
fabric of One Tambon One Product Project*, Pak Kret, Nonthaburi. Master of Arts,
Department of Social Sciences, Phranakhon Rajabhat University. pp. 7-33. [in Thai]
- Soodsunk, N. (2005). *Industrial design*. Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]
- _____. (2005). *Industrial design research*. Bangkok: O.S. Printing House. [in Thai]

Wanichakorn, A. (2016). *Local product design*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.

[in Thai]

ผู้เขียน

นางสาวจุฬาลักษณ์ จารุจฑารัตน์

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (วท.บ) สาขาวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

โทร. 095-903-7711 อีเมลล์ julalak3383@gmail.com

Author

Miss Julalak Jarujatarat

Bachelor of Science (B.Sc.), Industrial Design Program,

Bansomdej Chapraya Rajabhat University

Tel.: 095-903-7711 E-mail: julalak3383@gmail.com